

Utbildningsinspektion i Sofiehems skola förskoleklass och grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Sofiehemsskolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 18–19 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Sofiehems skola intervjuades rektor, elever och personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 2, 4, 5. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Sofiehemsskolan

Sofiehemsskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	94
Förskoleklass	14
Grundskola	118

Verksamheten i Sofiehemsskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1–5 samt skolbarnsomsorg. Sofiehemsskolan är organiserad i två spår för eleverna från förskoleklass till och med årskurs 2. Eleverna i årskurs 3 är en åldershomogen klass medan det finns två åldersblandade klasser med elever från årskurs 4 och 5. Årskurserna 3–5 bildar ett arbetslag.

Skolan ligger i stadsdelen Sofiehem där större delen av bebyggelsen består av villor. Flertalet elever bor inom upptagningsområdet.

Skolan består av flera byggnader och huvudbyggnaden uppfördes i början av 1930-talet. Matsalen och idrottshallen ligger i en separat byggnad liksom undervisningslokalerna för arbetslaget Trollskogen.

Skolan tillhör Ålidhems skolområde och de flesta eleverna fortsätter i Ålidhemsskolan när de börjar årskurs 6.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att eleverna utvecklas socialt och kunskapsmässigt i den riktning som målen för skolformen anger. Tryggheten och trivseln bland både elever och personal är hög. På skolan har man i allmänhet god förmåga att följa upp individuella elevers behov och ge det stöd som behövs. Personalen är flexibel och öppen för att på bästa sätt stimulera elevernas lust att lära genom att variera arbetssätt och arbetsformer. På skolan pågår också ett arbete med att utveckla elevinflytandet både via klass- och elevråd samt av undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer.

Alla vuxna tar ett stort ansvar för alla barn och elever. Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och driver systematiskt det pedagogiska arbetet framåt via regelbundet återkommande pedagogiska diskussioner.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör tydliggöra målen för elevernas lärande i samtliga ämnen
- Uppföljning och analys av elevernas kunskaper och resultat bör göras mer systematiskt. Skillnader i resultat mellan pojkar och flickor bör uppmärksammas och analyseras närmare.

- Arbetet med åtgärdsprogram bör utvecklas så att de blir tydligare och lättare kan utvärderas. Vidare bör skolan säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas för alla elever som har stödåtgärder.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Sofiehemsskolan överlag når goda resultat och att verksamheten ger eleverna goda möjligheter att utvecklas enligt läroplanens intentioner. Vid besök i verksamheten ses många exempel på elevernas lust att lära. De arbetar både självständigt och tillsammans med andra och visar respekt för varandra. Enligt lärare och elever informerar lärarna om målen för verksamheten vid olika tillfällen såsom vid nya arbetsmoment och i inledningsskedet av temarbeten.

Skolan har arbetat fram rutiner och material för att bedöma resultat i svenska och matematik. Inspektionen visar dock att lärarna har vissa svårigheter att redogöra för elevernas kunskapsutveckling över tid i andra ämnen än svenska, matematik och till viss del engelska. De har dock ett pågående arbete med att lokalt bearbeta de nationella målen och kursplanerna i samhällsorienterade och naturorienterade ämnen för att lättare kunna kommunicera mål med elever och föräldrar och kunna bedöma elevernas kunskapsutveckling. Det är angeläget att det arbetet fortsätter och även omfattar övriga ämnen.

Elevernas resultat följs upp varje år med olika typer av läs- och stavningsdiagnoser samt ämnesprov i matematik. Resultaten på nationella ämnesprov för årskurs 5 år 2005 visar att 92 procent av eleverna uppnått målen i svenska och engelska. I matematik var det 80 procent som uppnått målen.

Av statistik kan man utläsa att de elever som inte klarat ämnesproven i de flesta fall är pojkar. Analys och diskussion kring skillnaderna i resultaten mellan pojkar och flickor förekommer dock inte i någon större omfattning.

Värdegrundsarbetet som pågår har resulterat i att de allra flesta elever trivs och känner sig trygga i skolan. Både elever, personal och föräldrar uppger att mobbning inte förekommer i någon större utsträckning. Personalen uppmärksammar alla elever och tar direkt tag i de konflikter som uppstår innan de har hunnit utvecklas till mobbning. Skolans förebyggande arbete mot mobbning upplevs av både elever och föräldrar som mycket bra. Arbetet innefattar bland annat kompisamtal, fadderverksamhet och elevskyddsombud, (ESO), som fungerar som kamratstödare. Inspektörerna uppfattar att all personal tar ansvar för alla barn/elever.

Sammanfattning

Skolan når bra kunskapsresultat och eleverna är trygga. Skolans arbete med att tydliggöra målen för elevernas lärande i samtliga ämnen bör dock utvecklas. Skolan bör också analysera elevernas resultat över tid och utifrån skillnader mellan pojkar och flickor.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan.

Arbetsmiljö och delaktighet

I Sofiehemsskolans lokala arbetsplan, ”Åtgärder för utveckling”, finns rubrikerna elevernas arbetsmiljö, elevernas lärande och skolans studieresultat, elevernas personliga och sociala utveckling, skolrådet och hemsidan. Prioriterade områden är natur- och samhällsorienterade ämnen, arbetet med elevernas ansvar och delaktighet, hälsofrämjande skola samt samverkan med föräldrar.

Arbetet med normer och värden sker kontinuerligt i vardagen och inom ramen för den dagliga undervisningen. Diskussioner kring värdegrundsfrågor förs ofta i klassrummet. Trivselenkäter genomförs med alla elever två gånger per termin. Vid samtliga intervjuer beskrivs att personalen agerar direkt när konflikter uppstår. Skolan arbetar med flera olika metoder när det gäller att upptäcka och förebygga kränkande behandling. Som exempel kan nämnas fadderverksamhet och elevskyddsombud (ESO), som fungerar som kamratstödjare. ESO-gruppen träffas en gång i månaden tillsammans med pedagoger som fungerar som stöd och handledare för gruppen. De samtalar då om klimatet i skolan och i de olika klasserna. Klasserna arbetar också med ”kompissamtal” i vilka man pratar om det som händer i klassen och reder ut eventuella konflikter.

Det formella elevinflytandet i skolan via klass- och elevråd fungerar bra.

Eleverna anser att det är viktigt att få möjlighet till inflytande över undervisningen och uppger att de är nöjda med det inflytande de har över arbetssätt och arbetsformer. De får också till viss del vara med och besluta om vilka temaarbeten som ska genomföras. Elever uppger i intervju att undervisningen är varierad och rolig och att de känner stor lust att lära. Elevinflytande är ett prioriterat område i skolans arbetsplan och kvalitetsredovisning och pedagogerna arbetar aktivt för att utveckla detta område, framför allt med de äldre eleverna i årskurserna 3–5.

Föräldrasamverkan sker i organiserad form via skolrådet som träffas två gånger per termin tillsammans med rektor och personalrepresentanter. Intervjuade föräldrar uppger att skolrådet fungerar bra. Rektorn önskar dock att fler föräldrar skulle engagera sig och uppger att det är ett av skolans prioriterade utvecklingsområden. Information ges också till föräldrar via skolans hemsida och veckobrev. Föräldrarna uppskattar att personalen är duktiga på att snabbt ta kontakt med dem när så behövs. Föräldrar berömmar också personalens goda förmåga att integrera elever med utländsk bakgrund i verksamheten.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga

och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Vid inspektionstillfället hade skolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling som följs och fungerar bra enligt personalen. Programmet behöver dock sällan användas och både föräldrar, elever och personal tror att det beror på att personalen snabbt tar tag i uppkomna situationer innan de hinner utvecklas till mobbning. Föräldrarna informeras om programmet på föräldramöten och den finns också tillgänglig på skolans hemsida. Eleverna har inte kännedom om programmet mot kränkande behandling. Planen saknar perspektivet när vuxen kränker elev. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Skolans val är hälsa och med det menar skolan att hela människan ska må bra. Just nu arbetar skolan mycket med lekar och rörelse för att uppnå bättre hälsa vilket uppskattas av både personal och elever. Skolan deltar också i ett hälsoprojekt som är gemensamt för hela skolområdet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Personalen arbetar i arbetslag. Det finns två arbetslag med förskoleklass, årskurs 1 och 2 samt ett arbetslag med årskurserna 3–5. Skolbarnsomsorgen ingår i arbetslagen. Undervisningen bedrivs till största delen i åldersblandade grupper för de yngre eleverna. De äldre eleverna undervisas till största delen i åldershomogena grupper.

Arbetssätt och arbetsformer varierar för att de olika elevernas behov skall tillgodoses. Till exempel varvas både teoretiska och laborativa moment i undervisningen och praktisk matematik i skogen är vanligt förekommande för de yngre eleverna. Eleverna är nöjda med undervisningen och tycker att lärarna är duktiga på att ta tillvara deras idéer exempelvis vid planering av temaarbeten. Undervisningen bedrivs antingen ämnesövergripande, tematiskt eller traditionellt lärarledd på ett varierat väl avvägt sätt.

Individanpassning och stöd

I Sofiehemsskolan finns rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Skolan arbetar med individuell anpassning av elevernas stödbehov. Elever i behov av särskilt stöd undervisas enskilt eller i grupp, både inom klassens ram men oftast utanför klassens ram. Undervisningen utanför klassens ram är dock tillfällig och ges i olika perioder med exempelvis intensivträning i läsning. Stöd ges också via handledning från specialläraren till lärare. Personal och rektorn uppger att fram till och med vårterminen 2005 har särskilt stöd givits utifrån de behov som finns. Skolan har inför höstterminen 2005 fått minskat antal elever och därmed mindre resurser i fråga om personal. Rektorn och delar av personalen uppger att de är tveksamma till om alla elever i dag får det stöd de behöver. Föräldrar och elever uppger att de är nöjda med det stöd som ges.

Enligt föräldrar fungerar den muntliga kontakten väl mellan hemmen och skolan när det gäller specialpedagogiska insatser. Inspektörerna konstaterar dock att det finns brister i skolans dokumentation av arbetet med stöd och en otydlighet om åtgärdsprogram har utarbetats för alla elever i behov av särskilt stöd.

Inspektörerna bedömer att målen i åtgärdsprogrammen kan brytas ner ytterligare så att de blir mer konkreta och utvärderingsbara. Kommunens resursteam anlitas vid behov.

Utvecklingssamtal genomförs två gånger per läsår och upplevs positivt av personal, elever och föräldrar. Elever och föräldrar förbereder sig inför samtalet genom att fundera över skolsituationen utifrån frågeformulär som skolan skickar hem. Vid intervju med föräldrar framkommer dock att informationen kring elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanemålen i andra ämnen än svenska, engelska och matematik ibland är otydliga.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Personalen har tidigare bearbetat de nationella kursplanerna men uppger att dessa håller på att revideras. De har reviderat de lokala målen i svenska och matematik och under hösten pågår ett arbete med att revidera målen i natur- och samhällsorienterade ämnen. Elever i årskurs 5 uppger vid intervju att lärarna tar upp målen med dem och att målen känns rimliga.

För att försöka uppnå en likvärdig bedömning av elevernas utveckling förs diskussioner inom och mellan arbetslagen.

I Sofiehemsskolan kartläggs elevernas kunskaper i svenska och matematik från förskoleklass till och med årskurs 5 varje år med hjälp av olika tester, diagnoser och nationella ämnesprov i årskurs 5. Specialläraren i skolan ansvarar för flertalet tester och är också den som följer upp arbetet med elever i behov av särskilt stöd.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Sofiehemsskolan har en lokal arbetsplan som innehåller både långsiktiga och kortsiktiga mål. Arbetsplanen är enligt rektor och personal ett levande dokument som de utgår ifrån i sitt arbete med exempelvis de pedagogiska diskussioner de har på varje måndag.

Verksamheten utvärderas på olika sätt bland annat genom trivselenkäter, medarbetarenkät, rektors verksamhetsbesök samt arbetslagens utvärderingar av arbetsplanen. Rektorn skriver en kvalitetsredovisning utifrån dessa utvärderingar. Dokumentet är tydligt formulerat med mål och resultat som analyseras och resulterar i fortsatta utvecklingsåtgärder. Skolans personal uppger att de känner sig delaktiga i arbetet med kvalitetsredovisningen och att den är ett levande dokument i verksamheten. Inspektörerna anser att skolan har ett fungerande kvalitetssäkringssystem. Kvalitetsredovisningen kan dock utvecklas med tydligare analys av resultaten.

Skolledning och intern kommunikation

Sofiehemsskolan tillhör Ålidhems skolområde. Skolan har en rektor som även tjänstgör som skolområdeschef. Rektorn bedömer att cirka 20–50 procent av hennes tid går till arbetet som skolområdeschef. Rektorn har ingen administrativ hjälp.

Inspektörerna bedömer att rektor är förtrogen med verksamheten även om rektorn själv tar upp att hennes arbete som skolområdeschef tar mycket tid som gör att hon ”fastnar framför datorn” mer än hon skulle önska. Ledningen av pedagogiskt arbete och övrigt kvalitetsarbete styrs av rektorn på ett övergripande

de plan men arbetslagen har det faktiska ansvaret för att det kommer till stånd. Rektorn är väl känd av eleverna och föräldrar. Som helhet bedömer inspektörerna att ledningen av skolan fungerar väl.

Sammanfattning

Personalen visar stort engagemang och arbetar för att skapa ett trivsamt klimat bland elever och vuxna i skolan. Flexibiliteten och viljan att hitta lösningar på uppkomna problem är stor. Kontakten mellan skolan och hemmen fungerar bra. Skolan bör dock utveckla arbetet med elever i behov av särskilt stöd så att det säkerställs att åtgärdsprogram utarbetas för alla elever som har stödåtgärder. Kvalitetsarbete kan också utvecklas genom att resultaten analyseras mer så att de sedan lättare kan se vad som behöver åtgärdas och varför det behövs.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid Sofiehemsskolan informeras föräldrarna om skolans verksamhet och elevernas rättigheter och skyldigheter genom brev, föräldramöten, utvecklingssamtal, skolrådet, skolans hemsida samt skolans skriftliga informationsmaterial. Vid inspektionen uttrycker föräldrarna att informationen är bra.

Modersmålsundervisning erbjuds till elever som så önskar och har rätt till det. Det finns föräldrar och elever som avstår erbjudandet. Varken rektor eller personal har någon uppfattning om varför en del väljer bort modersmålsundervisningen. Studiehandledning på modersmål erbjuds inte i tillräcklig omfattning och är ett angeläget utvecklingsområde enligt rektorn. Skolan har därför inlett ett projekt kring denna fråga tillsammans med Hedlundaskolan som är den skola som organiserar hemspråksundervisningen. Projektet syftar till att utveckla innehållet i och tillgång till studiehandledning på modersmål.

Elevers val har inte tidigare genomförts på Sofiehemsskolan. Personalen har under hösten diskuterat hur elevers val skall genomföras och har nu enats om att från och med innevarande hösttermin anordna temaveckor med elevers val 1–2 gånger varje termin. Enligt inspektörerna bör personalen fortsätta diskussionerna kring elevers val tillsammans med mottagande 6–9 skola för att säkerställa att eleverna får den tid timplanen föreskriver.

Personalresurser

Personalomsättningen är låg. Antalet lärare per hundra elever, ligger något över kommungenomsnittet. Personalen har utbildning för den verksamhet de i huvudsak bedriver.

Resurserna för personalens kompetensutveckling har de senaste åren varit begränsade på grund av ekonomiska orsaker.

Tillgången till skolhälsovård har under en längre tid fungerat mindre bra på grund av organisatoriska problem. Rektorn har förhoppning om att det under

hösten skall börja fungera bättre efter omorganisation. Skolan önskar större tillgång till kuratorn i som i dag finns vid 7–9 skolan i skolområdet.

Lokaler, läromedel, pedagogiskt material och utrustning

Lokalerna som används vid Sofiehemsskolan är ändamålsenliga, även om de är gamla och något slitna. Personalen uppger att lokalerna är lyhörda och att de saknar tillgång till grupprum. Utrustningen och inredningen i skolan får ändå betraktas som funktionell.

Läromedelstillgången och kvaliteten på läromedlen anser inspektörerna vara god. Datorer används inte i undervisningen för de yngre eleverna. De äldre eleverna har tillgång till två datorer i varje klassrum och använder dem för ordbehandling och ibland för att söka information. Eleverna uppger att de sällan använder datorerna i undervisningen.

Skolan har inget eget bibliotek utan använder kommunalsbiblioteket på Ålidhem vilket ligger inom promenadavstånd. Till Ålidhemsskolan går eleverna också för att ha ämnet hem- och konsumentkunskap. Då får de tillfälle att bekanta sig med lokaler och lärare som de kommer att möta under årskurserna 6–9.

Sammanfattning

Informationen till föräldrar är god liksom tillgång på personal. Tillgången till studiehandledning på modersmål kan förbättras. Lokalerna är något slitna och tillgången på grupprum kan förbättras.

Datum
2006-06-12

Ort
Umeå

Ulrika Svedmark

Anders Nylander